

**ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİ ÇERÇEVESİNDE ABD'NİN GÜVENLİK
ALGISI: OBAMA VE TRUMP DÖNEMLERİNE BAKIŞ**

Şerif KARSLI¹

ÖZET

Eylül 2001 yılı şüphesiz Amerika Birleşik Devletleri'nin güvenlik algısında önemli bir değişime sebep oldu. Bu çalışma ABD'nin güvenlik algısında yaşanan dönüşümü Obama ve Trump dönemlerini inceleyerek ortaya koymayı amaçlıyor. Obama döneminin, Bush döneminden kalma güvenlik politikalarının ardından nasıl şekillendiği ele alınırken, bu dönemde çatışmalara girme konusunda Obama yönetiminin tercihleri değerlendiriliyor. Ekonomi, iş birliği ve sorumluluk almama politikalarının takip edildiği iki güvenlik belgesinin incelendiği Obama döneminin ardından Trump yönetiminin tek güvenlik belgesi ele alınıyor. Trump döneminin döneminin tek belgesi olan 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde Obama yönetiminin politikaları reddedilerek, ABD'nin ekonomik çıkarlarının daha fazla ön plana çıkarıldığı, Obama döneminin daha fazla ortaklık anlayışının terk edilip ve çatışma bölgelerinden uzak durma amacının benimsendiği, sebepleri ile kıyaslamalı olarak değerlendiriliyor.

Anahtar Kelimeler: ABD, Obama, Trump, Güvenlik, Dış Politika

**US SECURITY PERCEPTION IN THE FRAMEWORK OF NATIONAL SECURITY
STRATEGIES: A LOOK AT THE OBAMA AND TRUMP ERAS**

ABSTRACT

September 2001 undoubtedly caused a significant shift in the United States' perception of security. This study aims to reveal the transformation in the security perception of the USA by examining the Obama and Trump periods. While discussing how the Obama era was shaped after the security policies inherited from the Bush era, the choices of the Obama administration regarding entering conflicts in this period are evaluated. The only security document of the Trump administration after the Obama era, in which two security documents, which follow the economy, cooperation and non-responsibility policies, are examined. In the 2017 National Security Strategy Document, which is the only document of the Trump era, the Obama administration's policies are evaluated in comparison

¹ Hayme Ana Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü, serifkarsli111974@gmail.com

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

with the reasons why the US's economic interests are more prominent, the more partnership understanding of the Obama era is abandoned and the aim of staying away from conflict zones is adopted.

Keywords: USA, Obama, Trump, Security, Foreign Policy

1. GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), bağımsızlığı kazanıp ulusal bütünlüğünü oluşturabildikten sonra, güvenliğini sağlayarak güçlü bir ülke olmaya odaklanmış ve bu amacı kimi zaman kendisini uluslararası sistemden izole ederek kimi zaman da yayılcı politikalar takip ederek gerçekleştirmek istemiştir. İki büyük savaşın ardından ABD, 1991'e dek sürecek Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu sistemde dengeleri lehine çevirmek için özellikle Orta Doğu'da etkin olmayı amaçlamıştır. ABD'nin dış politika anlayışına uzun bir süre yön veren Soğuk Savaş sona erdiğinde ise iki kutuplu sistem yerini belirsizliğe bırakmıştır.

11 Eylül 2001'de yaşanan olaylarla birlikte ABD'nin dış politika ve güvenlik algısında keskin bir değişim oldu. Teori ve pratikte yaşanan bu köklü değişim sonrasında ABD teröre karşı savaş ilan etti. 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik politikalarında meydana gelen temel paradigma değişikliği 2002 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde ortaya koyulan müdahaleci anlayışla ortaya koyuldu. Topraklarında bu denli büyük bir saldırıyla karşı karşıya kalan ABD'nin dış politikasında ortaya koyulan paradigmlar büyük bir çoğunluk tarafından kabul gördü. Ancak Irak'a müdahale kararında ortaya koyulan kamuoyu birliği Irak'ta öldürülen Amerikalıların sayısı arttıkça aşınmaya başladı. George W. Bush müdahaleciliği, Ocak 2009'da görevi devralan Barack Obama'nın selefini eleştirdiği politikalarının başında geliyordu. ABD'nin küresel ve bölgesel sorunları tek başına çözmeye çalışmasının maliyeti yüksekti ve güvenliği sadece terörizm üzerinden ele alması da hataydı. Bu dönemde ortaya koyulan 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi ve 2015 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi ABD'nin güvenlik algısını değiştirdi. Terör ciddi bir tehditti ancak nükleer silahlanma, iklim değişikliği ve salgın hastalıklar başta olmak üzere ABD'nin güvenliğine yönelik birçok tehdit ortaya koyuldu. Sorunların çözümü için ABD'nin uluslararası aktörler ile iş birliği içinde kalması ve bu şekilde sorumluluk paylaşması Obama döneminde ortaya koyulan belgelerin odak noktasını oluşturdu. 2010 Belgesi'nin yayınlanmasından kısa süre sonra Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da başlayan Arap Baharı süreci ABD'nin bu vizyonunu sergileyebilmesi açısından bir sınav niteliği taşıyordu.

Obama ile geçen sekiz yılda güvenlik algısına ekonomik güç temelinde yön veren ABD, bu anlayışı Ocak 2017'de göreve gelen Donald Trump ile devam ettirdi. Ekonomik olarak ABD'nin güçlü

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

olmasını öncelik olarak selefine benzer ancak yöntem olarak farklı bir şekilde ele alan Trump'ın döneminde iş birliğinin yerini rekabet vurgusu aldı. 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, ABD'nin ekonomik çıkarlarını merkeze alırken, mevcut sistemin ABD üzerinde ekonomik ve askeri anlamda yük oluşturduğuna odaklanıyordu. Güvenlik tehditlerini bu yönde şekillendiren Trump yönetimi için ABD'nin aleyhine olan ticari ve siyasi anlaşmalardan çekilmek, İran'ı tekrar sınırlandırmak, ABD için hiçbir kazanç sunmayan çatışma bölgelerinden çekilmek ve Devlet'ül Irak ve Şam (DAEŞ)'i ortadan kaldırmak öncelikli amaçlardandı. Trump, diplomatik olarak sıra dışı tarzıyla ve kimilerine göre karmaşık veya tutarsız olarak nitelendirilen bir dış politika anlayışıyla ABD'nin stratejik hedeflerine ve güvenlik algısına yön verdi.

Bu çerçevede çalışma, Obama ve Trump dönemlerinin ulusal güvenlik strateji belgeleri üzerinden ABD'nin güvenlik algısının değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Çalışma, ulusal güvenlik strateji belgelerinin değerlendirilmesi ile incelenen dönemlerde ABD'nin güvenlik algısının kavramsal altyapısını ele alarak, bu altyapının pratikte nasıl tezahür ettiğinin değerlendirilmesi adına iki dönem için birer örnek seçerek, konuya dair bir perspektif sunmak istemiştir. Bu anlayışla çalışmada ilk olarak ABD'nin güvenlik algısının ve sonucunda aldığı kararların Orta Doğu için dönüm noktalarından olan 11 Eylül saldırıları sonrasındaki süreç ve Bush Doktrini, Obama yönetiminin nasıl bir güvenlik algısı ve dış politika mirası devraldığına dair bir temel oluşturması amacıyla ele alınmıştır. Bush döneminin incelenmesinin ardından çalışmanın asıl odak noktalarından birisi olan Obama dönemi ulusal güvenlik belgeleri ele alınmış, bu belgelerdeki amaçların nasıl uygulama alanı bulduğunun anlaşılabilmesi için Libya Devrimi örnek olarak seçilerek incelenmiştir. Aynı şekilde çalışmanın bir diğer odak noktası olan Trump dönemi ulusal güvenlik stratejisi belgesi ele alınarak, bu dönem de Suriye krizi örneği üzerinden değerlendirilmiştir. Son kısımda çalışmanın odaklandığı konular üzerinden Obama ve Trump dönemleri, hem belgelerde ortaya koyulan hedefler ile ne derece tutarlı politikaların sergilendiği hem de iki dönemin güvenlik algısının odak noktaları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

2. 11 EYLÜL SONRASINDA ABD'NİN GÜVENLİK ALGISI VE BUSH DOKTRİNİ

George W. Bush 2000 yılında oldukça tartışmalı bir seçim sonrası ABD'nin 43. başkanı olduğunda nasıl bir dış politika sergileyeceği en çok merak edilen konuların başında geliyordu. Uzun süren Soğuk Savaş sonuç olarak ABD için bazı sorunları beraberinde getirdi. Soğuk Savaş'ın kazananı olan ABD'nin bundan sonraki dönemde uluslararası sistemde tek süper güç kalma mücadelesi içine girmesi ve sonraki süreçte kendisine meydan okuyabilecek potansiyel güçleri engelleyebilmek adına politikalar geliştirmesi muhtemel bir durumdu. ABD ekonomik olarak çok önemli bir güçtü ancak

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistemde ABD'nin süper güç olabilmesi askeri yeteneklerini tüm dünyada gösterebilmesinden geçiyordu. ABD'nin askeri anlamda ülke dışında etkinliğini artırabilmesi ve buna bir hukuki alt yapı oluşturabilmesi 11 Eylül 2001 tarihi itibarıyla gerçekleşmiş oldu.

11 Eylül 2001 sabahı New York'ta saat 09.00'u gösterdiğinde bir yolcu uçağı Dünya Ticaret Merkezi'nin ikiz kulelerinden birisine çarptığında akıllara bunun bir terör saldırısı olduğu ihtimali gelmemiştir. Ancak birkaç dakika sonra ikinci uçağın diğer kuleye çarpması, kısa bir süre sonra Pentagon'a (Savunma Bakanlığı) düzenlenen saldırı ve Dışişleri Bakanlığı önünde yaşanan patlama bu eylemlerin eşgüdümlü bir terör saldırısı olduğunu gösterdi. Maddi ve manevi büyük zarara sebep olan 11 Eylül terör saldırıları ABD'nin terörle mücadele ve güvenlik algısında ciddi bir değişim ve dönüşüme sebep oldu.

Yaşanan gelişmeler ve Başkan Bush'un 'teröre karşı savaş' sloganı ile alt yapısını oluşturduğu Bush Doktrini, ABD'nin 2002 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde yerini almıştır. Belgenin giriş bölümünde Amerikan üstünlüğüne ve diğer devletlerle iş birliğine dikkat çekilirken teröre ve teröre destek veren aktörlere karşı adeta savaş ilan edilmiştir (National Security Strategy, 2002). Bush Doktrinine göre, ABD'nin ilk amacı ulusal güvenliği için en ciddi tehdit olarak görülen terör ile mücadele edip kendisi ve müttefiklerinin güvenliğini sağlamak olacaktır (Kandemir, 2011: 134). Belgenin ön sayfalarında yer alan Başkan Bush'un ifadelerine göre ABD, gerektiğinde, teröristlere karşı kendi halkına ve ülkeye zarar vermelerini engellemek için önleyici eylem ile meşru müdafaa hakkını uygulamaktan geri durmayacaktır (NSS, 2002: 3). Belgenin ilk kısmında belirtildiği üzere ulusal barış için tek bir modelin olabileceği bunun da özgürlük, demokrasi ve serbest girişim kavramları etrafında meydana geleceği vurgulanmıştır.

Bush Doktrininin önemli özelliklerinden bir tanesi de müttefiklerini veya diğer aktörleri 'ya ABD ile birliktesiniz ya da ABD'nin karşısında' diyerek kategorize etmiş olmasıdır. Böylesine bir tercih yapma zorunluluğu ortaya koyan Bush; Irak, Kuzey Kore ve İran'ın kitle imha silahlarına sahip olduklarını ve teröre destek verdiklerini ileri sürerek bu ülkeleri "şer eksenli" olarak kategorize etti. (Robbins, 2011: 15). ABD bu doktrinle birlikte teröre açık bir savaş ilan etti ve terörün kaynağı olarak gördüğü başarısız devletleri dönüştürmeyi ve bu devletleri demokrasi ile tanıştırmayı amaç edindi. Afganistan ve Irak başta olmak üzere bu gibi ülkelerin askeri araçlar ile dönüştürülmesi ve demokratikleştirilmesi, demokrasinin ahlaki sorumluluk ve stratejik faydaları neticesinde Oğul Bush'un önem verdiği konuların başında geliyordu (Smith, 2003: 85). Önleyici savaş anlayışı şeklinde tezahür eden bu doktrinle birlikte Bush müdahaleciliği dönemi başlamış oldu.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

2006 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde Bush'un ilk cümleleri ABD'nin bir savaşın içinde bulunduğunu anlatıyordu. Belgede ABD'nin güvenlik stratejisinin iki temel anlayış üzerine kurulduğu belirtiliyor. Buna göre; ABD adaleti inşa ve demokrasiyi teşvik etmelidir. ABD üstleneceği liderlik rolünü sürdürmeli kitle imha silahları ve teröre karşı mücadele etmelidir (NSS, 2006: 22). Dolayısıyla 2006 Belgesi'nin önceki belgeye göre ciddi bir değişikliğe uğramadan aynı anlayış ve yaklaşım ile ortaya koyulduğunu söylemek mümkündür.

2002 Belgesi, ABD'nin güvenliğinin sağlanmasına ve ekonomik refahına odaklanmıştır. Ayrıca Amerikan çıkarlarının korunması değerlerinin yaygınlaştırılabilmesi benimsenmiştir. ABD bu belgede güvenliği için en büyük tehdidi uluslararası terörizm olarak görmüş ve bunun neticesinde bir önleyici savaş modeli ortaya koymuştur. Küresel hegemonya planları çerçevesinde aktif savunma olarak nitelendirilebileceğimiz bir politika sergileyerek askeri anlamda yeniden tasarlanmak istenen ordu beraberinde daha fazla silahlanmayı getirmiştir. 2006 Belgesi'nin açıklanmasına kadar aradan geçen dört yılda ABD, Irak ve Afganistan'ı işgal etmiştir. 2006 Belgesi de esas olarak 2002 Belgesi'ne paraleldir ve ABD'nin küresel hegemon güç olmasını destekleyiciyi niteliktedir. Amerikan değerlerinin yaygınlaştırılması ve ABD'nin demokrasi götürme operasyonlarının devam etmesi gerektiği yeniden bu belgede ortaya koyulmuştur.

Bush yönetimin ortaya koyduğu iki güvenlik strateji belgesi, ABD'nin teröre karşı mücadelede önleyici eylem stratejisi ve küresel liderlik vurgusu, ABD hegemonyasının varlığını sürdürebilme isteğinin açık bir ifadesiydi. Sonuç olarak Bush döneminde ortaya koyulan belgeler ve dış politika anlayışı oldukça pragmatist nitelikteydi. Bush dönemi sona erdiğinde Obama'ya bırakılan müdahaleci dış politika mirası yerini daha fazla iş birliği ve sorumluluğu paylaşma amacına yönelik güvenlik anlayışına bıraktı.

3. BARACK OBAMA DÖNEMİ ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİ VE ABD'NİN GÜVENLİK ALGISI

ABD'de yumuşak güç kavramı Barack Obama'nın seçilmesinden önce dillendirilmeye başlanmıştı (Gezici, 2009: 11). Bu durum, ABD'nin bu dönemde sorumluk paylaşarak küresel sorunlara yaklaşacağı konusunda bir ipucu niteliği taşımaktaydı. Obama döneminde, George W. Bush döneminin güvenlik belgelerinden çok farklı olarak hazırlanan 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, geniş bir güvenlik kavramsallaştırmasına ve 2006 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesine benzer şekilde somut bir yaklaşıma sahipti (Yalçın, 2017: 76). Önceki sayfada da yer verildiği gibi Afganistan ve Irak gibi ülkelerin askeri araçlar vasıtasıyla demokratikleştirilmesi Oğul Bush yönetimi için elzemdi. Bu

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

anlayış tarzına paralel olarak değerlendirildiğinde Bush yönetimi fazla müdahaleci ve güvenlik algısı dar kapsamlı politika ortaya koyarken, Obama'nın öncelikleri farklı şekillerde ortaya çıktı. Obama yönetiminde ABD'nin süper güç olarak kalmasının gerekliliği anlayışı hakimdi ancak bunun için sağlam ve sınırları geniş bir ekonomik kapasite inşa etmek çok önemliydi (NSS, 2010: 29). Bu bağlamda değerlendirildiğinde Obama yönetimi için sorumlulukları tek başına üstlenmek makul bir seğenek gibi görünmüyordu. Bu yüzden Obama, Bush yönetiminden farklı olarak sorumluluğun müttefikler ile paylaşılması yolunu seğti. Daha güçlü bir ABD için ekonomik kapasitenin güçlü bir şekilde inşa edilmesi inancını benimseyen Obama'ya göre uluslararası müdahalelerle ekonomik kayba uğramak "aptallıktı" ve müdahalelerden uzak durulmalıydı (Hammer, 2015: 151). Bush ve Obama yönetimi kıyaslandığında Obama'nın daha az iddialı, iş birliğine açık, maliyetli politikalardan uzak ve çok taraflı bir dış politika çizgisi takip ederek Bush yönetiminden farklı bir görüntü çizdiğini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, Bush yönetiminin müdahaleci politikaları, ABD için büyük maliyetlerle sonuçlandı. George W. Bush yönetiminin sadece 2008 yılında terörlle mücadele amacıyla sarf ettiği toplam miktar 260 milyar dolar seviyelerini görürken, 8 yıllık süre boyunca harcanan toplam miktar 1 trilyon doları aşmıştı (Stimpson, 2018: 12). Obama'nın bu harcamalar ve sonuçlarından çıkardığı ders, bu derece büyüklükte ve tek başına müdahalelerin hata olmasıydı. Nitekim Bush yönetiminde ABD için ortaya çıkan maliyet, müdahale edilen bölgelerin daha fazla teröre açık hale gelmesi ve bu sürecin on binlerce insanın hayatına mal olması, Obama'nın selefinin politikalarını eleştirmesine yönelik önemli bir haklılık payı sunuyordu.

3.1.2010 Ulusal Güvenlik Stratejisi

Obama, sekiz yıl süren Bush yönetiminin ABD'yi mali anlamda krizin eşiğine getirdiğini düşünüyordu dolayısıyla dış politikada farklı bir yol izlemeyi tercih etti. İlk bakışta Obama'nın 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, Bush'un 2002 ve 2006 belgeleri ile belirgin şekilde farklı politika hedefleri ortaya koymaktadır. 2010 Belgesi, ABD'nin güvenliğini sağlayabilmesinin yolunun iç politikalardan geçtiğini vurgulamaktadır. Buna göre, ABD'nin küresel zorluklarla mücadele edebilmesi için ABD ekonomisinin ve toplumsal yapısının sağlıklı olması gereklidir. Obama döneminin ilk güvenlik strateji belgesinde terör ve kitle imha silahları birer tehdit olarak görülmesine rağmen asıl odak noktası olmamıştır. Belgede teröre karşı küresel mücadele yaklaşımı terk edilse de ABD'nin terör ile geniş kapsamlı bir mücadele içinde olduğu vurgulanmıştır. ABD, bu belgede güvenliğine sadece terör üzerinden değil daha geniş perspektiften bakmıştır. 2010 Belgesi'ne göre ABD'nin güvenliği için gerekli olan en önemli şey ekonominin rehabilitasyonudur (NSS, 2010: 2).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Belge, ABD'nin güvenliğini daha çok ekonomik zemin üzerinde inşa etmek istemiştir. Belgeye göre ABD eskisi kadar güçlü değildir ve askeri müdahale seçeneği her zaman en son sırada olacaktır. Uluslararası kurum ve aktörler ile iş birliği yapmak ve küresel sorunlara karşı sorumluluğu paylaşmak ABD'nin öncelikli politikası olacaktır.

2010 Belgesi, Irak Savaşı'nın sona erdiğini belirterek Irak ve Afganistan gibi net bir hedefi ve süresi belli olmayan savaşlar yerine bir hedefi olan ve bir sonuca ulaşacağı net olabilecek mücadeleler ile güvenliğin sağlanabileceği anlayışını benimsemiştir. Hükümetler arası iş birliğinin geliştirilmesi, terör ile mücadelede izlenecek yöntemlerin yanı sıra diplomatik kanalların etkin kılınmasının gerekliliğine yönelik bilinç ve istek bu dönemde güçlenmiştir (Ermağan, 2012: 28). Bush döneminin "despot iş birliği" anlayışı Obama döneminde yerini "demokratik iş birliği" anlayışına bırakmıştır. Bush, diğer aktörleri kendi tercihini kabul etme mecburiyetinde bırakırken, Obama, uluslararası kurum ve aktörler ile sorumluluk paylaşımının önemi üzerinde durmuş ve karar alma mekanizmalarında ABD'nin tek başına hareket etmesini istememiştir.

2010 Belgesi'nin tehdit olarak ele aldığı öncelikli konular, nükleer silahlar ve bu silahları kullanabilecek uluslararası normları ihlal eden şiddet yanlısı devletlerdir (NSS, 2010: 4). ABD'nin karşı karşıya kaldığı en acil ve önemli tehdit nükleer silahların yayılmasıdır. Soğuk Savaş'ın son bulmasından sonra nükleer saldırı riskinin daima arttığı ifade edilmiştir. Ek olarak terör örgütlerinin herhangi bir şekilde nükleer silahlara sahip olması ihtimali düşünüldüğünde bu güvenlik tehdidini kontrol altına almanın gerekliliği vurgulanmıştır. Bu konuyla ilgili olarak nükleer silahlanmanın kontrol altına alınabilmesi için 2013 yılı sonu hedef gösterilmiştir. Bu yüzden ittifakların güçlendirilmesinin ve yeni ortaklıklar kurulmasının önemi üzerinde durulmuştur. ABD, sınırları ötesindeki güvenlik tehditleri için bölgesel ortakları ile çalışması ve güvenliği bu şekilde tehlikeye atan devletlere karşı iş birliğini artırabilmek için uluslararası normların güçlendirilmek istemektedir. Bu sebeple güvenliği tehdit eden başlıca iki devlet olan Kuzey Kore ve İran'ın nükleer kapasitesini geliştirmesini engellemenin gerekliliğine değinilmiştir. Bu iki devlet bu konuda bir seçim yapmaya yönlendirilmiş ve nükleer programlarını kaldırıp uluslararası yükümlülüklerini yerine getirirlerse siyasi ve ekonomik olarak uluslararası topluma entegrasyonlarının kolaylaşacağı belirtilmiştir.

Nükleer silahlanma tehdidinin dışında diğer güvenlik tehditleri ise terörizm, doğal afetler, siber saldırılar, küresel ve bölgesel salgınlar ve biyolojik silahlar olarak belirtilmiştir. Obama terör tehdidine selefi Bush'tan farklı olarak yaklaşmış, El-Kaide'yi korumayan ve terör örgütü olarak gören Müslüman devletlerle olumlu ortaklıklar kurabilecek stratejiler izleyeceğini ortaya koymuştur. Buna göre ABD'nin herhangi bir devlete veya kuruluşa küresel bir savaş değil ortaklarıyla iş birliği içinde

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

sadece teröre karşı savaş açtığı anlaşılmaktadır. Çünkü ABD Afganistan'daki askeri varlığını azaltma yönünde adımlar atarken, çekilmesinden doğacak güç boşluğuna karşılık Afganistan'a da askeri eğitimler vermeyi planlamaktadır. Bu şekilde terör ile mücadele eğitimi Afgan güçleri vasıtasıyla sürecektir. Bu bölgede Pakistan ile stratejik ortaklık geliştirilmesi ve bölgenin istikrarının güçlendirilerek güvenlik tehditleri ile mücadele edilmesi üzerinde durulmuştur.

Genel olarak Obama'nın, Bush döneminin hatalarından aldığı dersleri dış politikaya ve 2010 Belgesi'ne řu başlıklar altında yansıtmak istediğini söyleyebiliriz (Özkan, 2021: 177);

1. Tek başına sorumluluk olarak yapılacak olan müdahaleler çok maliyetlidir.
2. Bu nedenle ABD müttefikleri ile birlikte hareket etmelidir.
3. İş birliği için bölgesel güçler kullanılarak vekaleten müdahaleler de bu amaca hizmet edebilir.
4. İnsani müdahale gerektiren durumlarda küresel ve bölgesel ölçekte aktör ve kurumlar ile iş birliği gereklidir.

Obama yönetiminin 2010 Belgesi'nde ortaya koyduğu yaklaşımlarla kendisini Bush yönetiminden ayırt etmek istediği belirgindir. Çünkü 2010 Belgesi'nde sürekli olarak küresel ve bölgesel aktörler ile iş birliği vurgulanmış ve ABD'nin gücünü yenilemesinin gerekliliği ortaya koyulmuştur. Ayrıca ABD'nin güvenlik algısı tek bir konu üzerinden ele alınmamıştır. Oysa Bush dönemi belgelerinde ise durum farklıdır. ABD 2002 ve 2006 belgelerine göre tek başına güçlüdür ve küresel sorunlara karşı iş birliği tercih edilmemiştir. ABD güvenlik algısına tehdit olarak gördüğu hedefleri imha edebilmek için müdahale seçeneğini ilk sırada tutmuş ve bu konuda müttefiklerini ve diğer aktörleri tercih yapmaya itmiştir.

3.2. Bölgesel Krizlere Yaklaşım: Libya Devrimi

Tunus'ta 17 Aralık 2010'da Muhammed Buazizi adlı bir gencin kendisini yakmasıyla başlayan Arap Baharı süreci birçok ülke için değişimleri ve istikrarsızlıkları beraberinde getirmiştir. Mısır'da bu süreç bir iç savaşa dönüşmemiş olsa da Libya, Yemen ve Suriye'de sonu gelmeyen iç savaş başlamıştır.

ABD, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da köklü değişimleri beraberinde getiren bu sürece karşı nasıl bir reaksiyon göstereceği en çok merak edilen ülkelerin başında geliyordu. 19 Mayıs 2011'de Obama "Amerikan diplomasisinde yeni bir sayfa" olarak nitelendiği Arap Baharı sürecinde Amerikan çıkarları ile Orta Doğu'daki Amerikan değerleri arasında bir denge kurmaya çalıştı (Hashemi, 2012: 45). Bush yönetimi sekiz yıl boyunca izlediği politikalarla Orta Doğu'da ve genel

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

olarak bütün Müslümanlar üzerinde Amerikan karşıtlığına sebep olmuştu. Obama, görevindeki ilk altı ay boyunca Müslümanların ABD hakkındaki olumsuz düşüncelerini değiştirme kararlılığı üzerinde durdu ve defalarca ‘‘Amerika Birleşik Devletleri İslam ile savaşta değil ve asla olmayacak’’ dedi (Gerges, 2013: 302). Bu yüzden Obama yönetimi Arap Baharı sürecine temkinli yaklaştı ve doğrudan müdahalelerden uzak kalmaya çalıştı.

ABD'nin Müslümanların gözündeki imajını iyileştirmek isteyen Obama, ABD'de yaşayan yedi milyon Müslümanın ülkeyi zenginleştirdiğini savundu ve selefinin aksine Obama konuşması sırasında "terörizm" den veya "teröre karşı savaş" tan söz etmedi. Aslında bu, yönetimin küresel "teröre karşı savaş" tan bahsetmeyi bırakmaya yönelik bilinçli bir çabasıydı (Gerges, 2013: 303). Bu çaba 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde de yer aldı. ABD, teröre ve ona destek veren aktörlere karşı bölgesel müttefikleriyle diyalog halinde kalacağını bu belgede ortaya koydu (NSS, 2010). Afganistan'da yaşanan duruma karşı Pakistan ile iş birliği kurma hedefi bu duruma bir örnek teşkil ediyordu.

ABD, 2010 Belgesi'nde ortaya koyduğu vizyonu uygulama alanını birkaç ay sonra ilk olarak Tunus'ta başlayan Arap Baharı sürecinde buldu. Aralık 2010'da Muhammed Buazizi'nin kendisini yakması ile başlayan ayaklanmaları karşılık Obama, başlangıçta bölgede demokrasinin teşvik edilmesine yönelik ince ve müdahaleci olmayan bir yaklaşım sergiledi (Gerges, 2013: 306). ABD, 17 Aralık 2011 tarihinde Libya'da başlayan protestolara yönelik ilk tepkisini 24 Şubat'ta gösterdi. Obama, Libya'da göstericilere karşı şiddet olaylarını ve neticesinde can kayıplarının yaşanmasını kınayarak bu olayların utanç verici bir durum olduğunu söyledi (BBC, 2011). Libya'ya yönelik ilk somut müdahale ise ayaklanmaların başlamasından on gün sonra ekonomik araçlar kullanılarak ortaya konuldu (Wadlow, 2018: 20). Uygulanan ekonomik yaptırımlar ile ABD, Libya'da rejime karşı fiili olarak harekete geçmiş oldu.

ABD'nin Obama yönetimiyle Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde ortaya koyulan vizyon, uluslararası örgütler ile de çalışma amacını yansıtıyordu. Obama, Libya'da yaşanan krizden etkilenen Avrupalı müttefikleri ile iş birliği içinde olmak istiyordu ancak yeni bir Müslüman ülkeyi işgal etmiş olma algısının ortaya çıkmasından da endişe duyuyordu.

2010 Belgesi'nde ortaya koyulduğu gibi ABD Libya'da sorumluluğu paylaşmayı tercih ederek uluslararası kurumlarla birlikte hareket etti. 17 Mart 2011 tarihinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Libya'da yaşanan kriz üzerine arar almak için toplandı. Beş daimi ve on geçici üye ülke krize yönelik oy kullandı. Fransa, ABD, Birleşik Krallık, Gabon, Kolombiya, Portekiz, Lübnan, Nijerya, Bosna-Hersek Güney Afrika olumlu oyu kullanan ülkeler olurken, Rusya, Hindistan, Çin,

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Almanya ve Brezilya çekimser yönde oyu kullandı. Netice itibariyle 10 kabul, 5 çekimser oy ile karar kabul edildi. (UNSC 1973). NATO, 31 Mart'ta askeri sorumluluğu tamamıyla üstlenerek 1 Nisan'da Libya misyonunun üç unsurdan oluştuğu açıkladı. Söz konusu misyon Libya'ya yönelik uygulanan silah ambargosunun denetimi, uçuşa yasak bölge uygulamasının gözetilmesi ve silahlı saldırılar karşısında sivillerin korunması görevlerini yürütmek şeklinde tanımlanmıştır (NATO, 1 Nisan 2011). NATO'nun sorumluluğunda Libya operasyonu yaklaşık sekiz ay sürdü. NATO müdahalesiyle birlikte muhalifler güçlendi ve Libya'da Kaddafi dönemini sona erdi.

Uygulamasına bakıldığında Obama, Libya krizine müdahale etme konusunda ABD'nin tek başına sorumluluk üstlenmemesi amacıyla başarılı oldu. Afganistan ve Irak'ta sergilenen politikaların sonucu olarak yüksek maliyetlerle karşılaşmamak için doğrudan bir askeri müdahaleden de uzak durdu. Ancak Suriye'de yaşanan kriz için durum farklıydı. İran ve Rusya'nın desteğini alan Beşar Esad rejimini devirmek için büyük bir çaba ve bir güç sarf etmek gerekiyordu. Bu bağlamda Obama, Suriye'de doğrudan değil, vekaleten var olarak amaçlamış olduğu noktalardan birine daha ulaşmış oldu. Bütün bu yaklaşımlardan sonuç elde edilecek olursa Obama, George W. Bush'un müdahaleci yöntemlerinden uzak durmayı başarmış gibiydi. Ancak Obama'nın Libya krizi için en büyük hatası olduğunu yaptığını söylemesi (BBC, 11 Nisan 2016), Amerikan dış politikasında geçmişte yaşanan kötü tecrübelerden çıkarılacak derslerin, uygulanacak yeni politikalar için doğru bir politika üretebilme noktasında tamamen yeterli olmadığını gösterdi (Özkan, 2021: 178). Arap Baharı ile başlayan dönüşüm, küresel ve bölgesel birçok aktörün de dahil olmasıyla birlikte Libya, Suriye ve Yemen gibi ülkelerde içinden çıkılmaz istikrarsızlıklara sebep oldu. Savunma harcamaları ise 2011'in sonuna dek artarak devam etti.

3.3. 2015 Ulusal Güvenlik Stratejisi

Öncelikli dış politika hedeflerinin belirlendiği ve güvenlik tehditlerinin ortaya koyulduğu bir başka belge, 6 Şubat 2015 tarihinde yayımlandı. 2015 ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nin giriş kısmında artış gösteren radikal hareketler ve beraberinde getirdikleri terörizm, iklim değişikliği, siber saldırılar, Rusya'nın saldırganlığı ve bulaşıcı hastalıklar ABD'nin en önemli güvenlik sorunları olarak sıralanmıştır. Giriş kısmında öne çıkan bir diğer konu Amerikan liderliği vurgusudur. Buna göre tartışılması gereken konu ABD'nin liderlik etmesi veya etmemesi değil, nasıl bir liderlik etmesi gerektiği olmalıdır. Çünkü küresel düzen ve refahın yanında insan haklarını destekleyen bir uluslararası düzen için ABD'nin liderliği gereklidir (NSS, 2015). Belgede yapılan liderlik vurgusu, ABD'nin Bush döneminde zarar gören imajını ve liderliğini yeniden tesis etme amacı taşımaktadır.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Belgede, ABD'nin Irak ve Afganistan'daki askeri varlığının azaltılmasından övgü ile söz edilmiş ve bu durumun ABD'nin maddi ve manevi kayıplarını önemli ölçüde azalttığı vurgulanmıştır. Güvenlik öncelikleri sıralanırken terörizme yine vurgu yapılsa da nükleer silahların yayılmasını önlemek, nükleer silahları teröristlerden uzak tutmak, iklim değişikliği ve bulaşıcı hastalıklara karşı uluslararası toplumu harekete geçirmek ABD'nin öncelikleri olarak belirtilmiştir. Belgede NATO'nun en güçlü döneminde olduğu vurgulanmış, ABD'nin NATO, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya ve Kanada ile olan ilişkilerine dikkat çekilmiştir. Asya-Pasifik bölgesinde ise Kuzey Kore tehdidine karşılık Japonya, Güney Kore, Avustralya ve Filipinler ile olan ilişkilerin önemi de vurgulanmıştır.

Genel anlamda önceki belgeden ayrılmayan bir çizgide hazırlanan 2015 Belgesi ABD'nin Avrupa'da, Asya-Pasifik bölgesinde, Orta Doğu ve Afrika'da müttefiklik bağlarını kuvvetlendirmek ve yeni ortaklıklar kurmak amacının üzerinde durmuştur. Sekiz yıllık Obama yönetiminin tamamında kendisini gösteren ve öncelikli olarak ele alınan ABD'nin ekonomik refahı ve bunu sağlayacak araçlar bu belgede de kendisine çokça yer bulmuştur. 2010 Belgesi paralelinde Arap Baharı sürecinde ortaya koyulan "sorumluğu paylaşma" ve "geriden liderlik" ilkeleri doğrultusunda ortaya koyulan politikalarının 2015 Belgesi'nde de devam etmesi öngörülmüş ordunun küçültüleceği ancak ABD hegemon gücünün devam edeceği belirtilmiştir. ABD'nin gücünü kullanması konusuna gelince burada ise Bush yönetimi de eleştirilerek, hegemon güç olma durumunun ancak seçici ve titiz davranıldıktan sonra Amerikan çıkarlarını ve halkını tehdit eden durumlarda olabileceği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Obama döneminde yayınlanan 2010 ve 2015 belgeleri, 2002 ve 2006 belgelerinden oldukça farklı bir yol çizmiştir. 11 Eylül saldırıları ve sonrasındaki süreç 2002 ve 2006 belgelerinin güvenlik algısına net ve kesin bir şekilde yön vermiş, ancak bu doğrultuda ortaya koyulan müdahaleciliğin sonuçları da 2010 ve 2015 belgelerinin sorunların çözümüne dair yaklaşımını şekillendiren ana unsur olmuştur. Bush müdahaleciliğinin ortaya çıkardığı maliyet, Obama'nın sorunlu bölgelerden uzak durarak, bölgesel aktörlerin birbirleri ile mücadelesinin birbirlerini zayıflatmalarını bekleyen bir yol izlemesine sebep olmuştur. Bu şekilde ABD, rakipleri zayıflarken kendisini güçlendirecek bir politikayı seçmiştir (Yalçın, 2017). Ancak bu politikanın başarısı tartışmaya açıktır. Bölgesel aktörlerin birbirleriyle sonu olmayan mücadelelere girmesi bu bölgelerde istikrarsızlığı daha da artırmış, ortaya çıkan güç boşluklarını DAESH gibi radikal terör örgütleri doldurarak küresel barışı tehdit eden terör sorunu baş göstermiştir. Trifkovic'e göre son çeyrek yüzyıl ele alındığında, ABD'de birbirini takip eden idarelerin, ülkenin gerçekçi olarak tanımlanmış güvenlik ve ekonomik çıkarlarını muhafaza etmek ve geliştirmek için Amerika'nın siyasi, askeri, ekonomik ve ahlaki kaynaklarını dengeli ve orantılı bir şekilde konuşlandırma noktasında kronik bir yetersizlik gösterdiklerini

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

söylemek mümkündür (2017: 29). Bu eleştiri Bush ve Obama dönemlerinde takip edilen politikaların amaçları ve sonuçlarının tutarsızlığı ile doğruluk kazanmaktadır.

4. DONALD TRUMP DÖNEMİ ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ VE ABD’NİN GÜVENLİK ALGISI

Donald Trump ‘‘Amerika’yı Yeniden Harika Yap’’ (Great America Again) sloganıyla çıktığı başkanlık yolculuğunda, açıklamaları, tavrı ve politikalarıyla farklı bir başkan profili ortaya koydu. Seçim kampanyası boyunca Meksikalı göçmenler, kadınlar ve rakibi Hillary Clinton hakkında söylediklerinin yanında ABD’nin uluslararası ittifak ve anlaşmalarına olumsuz yaklaşımı Trump’ın sıra dışı bir başkan olacağını anlayabilmek için yeterliydi. Özellikle başkan seçilmesinden sonraki dönemde Twitter’ı sık sık kullanması ve kararlarını buradan açıklaması ulusal güvenlik yetkililerini oldukça endişelendiren bir durumdu. Yetkililer, Trump’ın ülkeyi Twitter kullanmasından dolayı savaşa sokabileceğinden dahi korkuyorlardı. (Woodward, 2018). Bu yönüyle Twitter, Trump başkanlığında ABD güvenliği için dikkate alınması gereken bir konu olarak ön plana çıkıyordu. Seçildiğinde ABD’nin göreve gelen en yaşlı (70 yaşında) başkanı olan Trump’ın ‘önce Amerika’ anlayışı, mevcut ittifakların ABD aleyhine olduğunu vurgulaması, bazı anlaşmalardan çekileceklerini açıklaması, ABD’nin yeni bir izolasyon dönemine girdiğini ortaya koyuyordu. Dolayısıyla Obama döneminin ittifakları güçlendirme politikası terk edildi. Sonuç olarak Aralık 2017’de Trump dönemi Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi açıklandığında Obama döneminin ‘iş birliği’ vurgusunun yerini ‘rekabet’ anlayışı almıştı.

Obama’ya benzer şekilde ekonomik güvenliği ulusal güvenliğin merkezine konumlandıran Trump, bu önceliğini uluslararası kurumları ve ittifakları daha da güçlendirmek isteyen selefinden farklı olarak değerlendirdi. Dört yıllık görev süresi boyunca (2017-2021), Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), Paris İklim Anlaşması, Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması (TTIP) ve İran ile yapılan anlaşmadan tek taraflı olarak çekildi. Rusya ve Çin’i ABD hegemonyasına meydan okuyan ülkeler olarak değerlendiren Trump, DAEŞ’i ise ortadan kaldırmak amacını benimsedi.

4.1. 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi

Trump yönetiminin en önemli dış politika önceliklerini ortaya koyan Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ni, seleflerine göre erken bir tarihte göreve gelmesinin birinci yılı dolmadan, 18 Aralık 2017’de yayınladı. Amerikan halkını ve değerlerini korumak, ekonomiyi yeniden güçlü hale getirmek, Amerikan liderliğinde küresel barışı tesis etmek belgenin odaklandığı konuların başında gelmektedir.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

ABD çıkarlarına karşı Rusya ve Çin'in propagandaları tehdit olarak görülmektedir. Terörü destekleyen, bölgesel barışı tehdit eden ve elinde kitle imha silahları olan veya elde etmeye çalışan otoriter rejimler, siber saldırılar, cihatçı teröristler ile onlara destek veren aktörler ve uluslararası suç örgütleri belgenin güvenlik tehdidi olarak ele aldığı konuların başında gelmektedir. Amerikan vatandaşlarını ve ülkesini en güvenli hale getirmek için; kitle imha silahları, salgın hastalıklar, sınır güvenliğine yönelik tehditler ve göçmen politikaları belgede ele alınan güvenlik tehditleri olarak ön plana çıkmaktadır.

Obama döneminde ortaya koyulan belgelere benzer biçimde nükleer silahlanma ve bu silahlanmanın Kuzey Kore ve İran gibi 'haydut' devletlerin elinde bulunması, 2017 Belgesi'nde de güvenlik tehdidi olarak değerlendirilmektedir. ABD'nin bu tehdide karşılık İran'la mücadele edeceği ve Kuzey Kore'ye karşı dünyayı bir araya getirmeyi amaçladığı belirtilmektedir. Bu devletlerin varlığına karşılık belge, ABD'nin caydırıcı gücünü uluslararası güvenlik için çok önemli görmektedir. Bu güç savaş için caydırıcı olacak ve dolayısıyla barışın teminatı haline gelecektir. Belgede ortaya koyulan bu anlayış, askeri ve ekonomik anlamda güçlü ve lider ülke olmak için ABD'nin motivasyon yaratma çabalarının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Rusya ve Çin'i ABD liderliğine ve statükoya meydan okuyan devletler olarak değerlendiren 2017 Belgesi'nin bu tarz motivasyonlarla ABD liderliğinin gerekliliğine vurgu yapması da olağan bir durumdur. Ancak bu anlayışın uluslararası güvenliğe olan katkısı tartışmaya açıktır. Caydırıcı ABD gücünün barışa katkı sağlayacağı anlayışıyla birlikte ortaya koyulan yeni müdahalelerden uzak durma politikası, Venezuela'ya müdahale teklif edildiği ve İran'la savaşın eşliğine geldiği dönemlerde çelişkili bir sonuca varmıştır.

Radikal İslam gruplarının çoğalmış olduğu ve bu grupların Orta Doğu'da etkinliklerini artırması 2017 Belgesi'nin güvenlik tehdidi olarak ortaya koyduğu konulardan birisidir. Belgede terörizm, diğer güvenlik tehditlerine göre üzerinde daha fazla durulan konulardandır. Terör örgütleri özellikle cihatçı terör örgütleri ile mücadele ulusal güvenlik belgesinin ilk bölümünde yer almıştır. Buna göre ABD, Suriye ve Irak'ta yenilgiye uğratmış oldukları DAESH teröristleri ile mücadele ederek bu örgütü tamamen yok edecektir. Ancak 2017 Belgesi, Obama döneminden farklı olarak bu ve güvenliği sağlamak için verilecek buna benzer mücadelelerde iş birliğinden söz etmek yerine, ABD'nin müttefiklerinin sorumluluklarını yeterince yerine getirmemesinden yakınmakta ve müttefiklerinin sorumluluklarını yerine getirmemesinin ABD aleyhine bir sonuç ortaya çıkardığını belirtmektedir. Buna benzer bir durum ekonomik güvenlik konusunda da göze çarpmaktadır. ABD'nin kendi güvenliğini sağlamak için öncelik olarak ekonomik refahı sağlamak isteyen Obama'nın önceliklerine benzer şekilde ekonomik güç konusu Trump'ın da öncelikleri arasında yer almaktaydı. Keza ABD

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

tarihinde bir Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde "ekonomik güvenliğin" ilk defa bir ulusal güvenlik meselesi olarak yer aldığı görülmektedir (Şeren, 2018: 9). Bu yönüyle Trump yönetimi ABD ekonomik güvenliğine daha fazla önem vermiştir. Ancak iş birliği ve ticari ortaklıklara daha yatkın olan Obama'dan farklı olarak Trump, mevcut ticari ortaklıkların ABD aleyhine sonuç doğurduklarına inanıyordu. 2017 Belgesi'ne göre ABD, diğer devletlerle adil olmayan ticari anlaşmalar ve bu anlaşmaların yol açtığı ekonomik sorunlarla karşı karşıyaydı. Dolayısıyla ABD, bu anlaşmaların yerine daha adil yeni ticari ilişkiler tesis etmeliydi.

Trump döneminin ilk ve son belgesi olan 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, görüldüğü üzere mevcut sistemin askeri ve ekonomik anlamda ABD için yük olduğu ve bu durumun değiştirilmesi gerekliliği üzerinde durmuştur. Daha çok iç güvenliğe yoğunlaştığı görülen belgede nükleer silahların yayılması, kitle imha silahları, salgın hastalıklar, terörizm, göçmen sorunları gibi konular ABD güvenliğine tehdit olarak değerlendirilirken, Obama döneminde ciddi bir şekilde yer verilen küresel iklim değişikliği tehdidine 2017 Belgesi'nde yer verilmemiş, sadece çevreyi koruma politikalarına değinilmiştir. ABD liderliğinin yeniden sağlanarak dünyanın refahına katkı sunacağı iddiasıyla yayınlanan 2017 Belgesi de bu çalışmada ele alınan diğer belgelerde olduğu gibi doğruluk, tutarlılık ve başarılı olup olmaması açısından tartışmaya açıktır. Belgenin yayınlanmasından sonra geçen üç yıllık sürede ABD'nin hedeflerini ne denli gerçekleştirdiğine bakmak bu açıdan faydalı olacaktır.

4.2. Bölgesel Krizlere Yaklaşım: Suriye İç Savaşı

Obama döneminde stratejik amaç olarak benimsenen, ABD çıkarlarının, askeri ve mali kaynaklarının korunmasına yönelik politikalar, Trump döneminde de çok fazla değişikliğe uğramadan devam etti. Bu yüzden Trump'ın görevinin ilk yıllarında Suriye stratejisine yön veren durum Obama'nın mirası olmuştur. Trump yönetimi, Obama döneminde "ABD siyaseti" olarak yerleşen askeri angajmandan kaçınılmasını ve yerel aktörlerle iş birliği yapma eğilimini eleştirmesine rağmen göreve geldikten sonra uzun bir süre bu politikayı devam ettirmiştir (Kurt, 2019). Trump'ın Suriye'ye dair selefini eleştirdiği politikaları devam ettirmesi ABD'nin dış politika stratejisinde karmaşık bir dönemin başlangıcının işaretlerinden birisiydi. Nitekim Trump, sadece politikaları devam ettirmekle kalmamış, Brett McGurk gibi Obama'nın atadığı bürokratlar ile çalışmaya devam etmiştir (Fabian ve Kamisar, 2017). Bu durum kamuoyunda Trump yönetiminin dış politikada tutarsız olduğuna yönelik eleştirilere sebep olmuştur.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

2011 yılında Suriye’de Devlet Başkanı Beşar Esad yönetimine karşı başlayan ayaklanmalar bir süre sonra birçok farklı amaca yönelik gruplara bölündü ve Esad yönetiminin askeri unsurlarla karşılık vermesiyle birlikte ülkede sonu gelmeyen bir iç savaş süreci başlamış oldu. Obama yönetiminin süreci yaşayan diğer ülkelere uyguladığı politikalara benzer şekilde Suriye’de yaşananlar karşısında Esad’e değişim fırsatı sunmuş, ancak kısa bir süre sonra bu söylemini yerini ‘rejim değişimi’ olarak yenilemiştir (Wilson ve Wilson, 2011). 2012’nin ortasından itibaren bu söylemi de küçültmeye başlamış ve kimyasal silah kullanımını kırmızı çizgi olarak ilan etmiştir (Ball, 2012). Ancak bölgede artan terör faaliyetleri, rejimin kimyasal silah kullanması, Türkiye başta olmak üzere bölge ülkelerinin güvenlikleri açısından ciddi tehditler ortaya çıkması ve radikal terörist örgütlerin daha da güçlenerek dünya çapında eylemler gerçekleştirmesi, Obama yönetiminin ortaya koyduğu Suriye politikalarının yeterli olmadığını göstermektedir. Elbette bölgedeki olumsuz gelişmeler ve bunların küresel yansımalarının tamamından Obama yönetimi özelinde ABD’yi sorumlu tutmak gerçekçi bir bakış açısı olmayacaktır. Ancak yaşanan gelişmelerde Obama yönetiminin politikalarının büyük pay sahibi olduğunu söylemek mümkündür. Trump, seçim kampanyası boyunca Obama’yı bu politikaları üzerinden sert bir şekilde eleştirmiş ve hatta DAEŞ’i Obama’nın kurduğunu söyleyecek kadar ileri gitmiştir (Hernandez, 2016).

Trump’ın seçim kampanyası boyunca söylediklerinden hareketle, başkan seçilmesinin ardından ABD’nin Suriye’ye yönelik politikalarında değişim olması bekleniyordu ancak göreve gelmesinden sonra geçen iki yılda Trump’ın dış politikasının geniş çapta kabul görüp ‘Trump Doktrini’ olarak adlandırılabilen bir isme sahip olmaması veya olamaması, çatışma bölgelerinde bir süre daha Obama’dan miras kalan politikaların devam etmesine yol açmıştır. Trump, başkanlığı devraldığı günden itibaren Suriye krizine yönelik kapsamlı ve sabit bir strateji sergileyemese de uygulanan politikalardan hareketle üç öncelik üzerinden hareket ettiği söylenebilir. Bu öncelikler, İsrail’in güvenliği, İsrail’in güvenliğinden hareketle bu önceliğin sağlanması için İran’ın sınırlandırılması ve DAEŞ tehdidini ortadan kaldırmak şeklindedir (Kurt, 2019: 10). Bu bağlamda Trump’ın Suriye politikası radikal terörizm ile mücadele ve İsrail’in güvenliği perspektifinde ele alınmasının yanında, maliyeti yüksek müdahalelerden kaçınmak şeklinde ortaya çıkmıştır. İsrail’in güvenliği Suriye’de ayaklanmaların başlamasından itibaren ABD’nin dile getirdiği en önemli kaygılardan birisidir. İran’ın sınırlandırılmasına ilişkin Trump yönetiminin en önemli adımlarından birisi Obama yönetiminden kalan nükleer anlaşmayı sonlandırmak olmuştur.

Trump, Suriye’ye yönelik en önemli adımı bölgedeki ABD askerlerinin çekileceğini duyurarak atmıştır (BBC, 2018). 2017 Belgesi’nde de vurgulandığı üzere mevcut sistemin ABD ekonomisine yük

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

oluşturduğu düşüncesi Suriye’de politikaya dönüşmüştür. Trump yönetiminin Suriye’deki durum gibi sonu olmayan ve mali yük oluşturan savaşlar olarak nitelendirdiği bölgelerden çekilmesi, Obama yönetiminden miras kalan stratejilerin değişmesine yönelik en ciddi adımlardan idi. Obama’nın atadığı bürokratların istifa etmesi de bu değişimin sonuçlarındandır. Savunma Bakanı Mattis ve DAES’le mücadele özel temsilcisi McGurk’ün görevden ayrılması, Trump’ın kendi politika ve stratejilerini uygulayabilecek ekibi oluşturabilmesi için bir fırsat doğurmuştur (Kurt, 2019: 16). Ancak bu adımın bölgeyi ne yönde etkileyeceği ve ABD’nin çekileceği bölgelerde oluşan boşlukların nasıl doldurulacağı Türkiye gibi ülkelerin güvenliği açısından da önem teşkil ediyordu. Trump’ın görev süresi boyunca aktif bir şekilde kullandığı Twitter hesabından (Kenasari, 2018); ‘Suriye’de bulunmanın tek amacı DAES’i yenmekti’, ‘ABD Orta Doğu’nun polisi mi olmak istiyor, bu trilyonlarca dolar ve hayatların kaybı demek... Eve dönme zamanı’ gibi paylaşımları dikkate alındığında ABD’nin çekilme sonrası Suriye krizi ile doğrudan ilgilenmeyeceğine yönelik anlamlar içeriyordu. Suriye’de kalmanın maliyetine vurgu yapması, DAES’in yenilgiye uğratılmasından söz etmesi, Trump’ın 2017 Belgesi’nde bu yönde ortaya koyulan amaçları gerçekleştirmeye yönelik adımlar olarak değerlendirilebilir.

5. OBAMA VE TRUMP DÖNEMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Ulusal güvenlik stratejisi belgeleri, bir ülkenin dış politikada amaçlarını ortaya koyarken ulusal bütünlüğüne ve istikrarına tehdit olarak gördüğü unsurları sıralayarak güvenlik algısına yön verir. Ulusal güvenlik stratejileri, iktidarın stratejik amaçlarını sonuçlandırabilmek için ortaya koyduğu politika hedeflemeleri olup, bu belgelerde ele alınan tehditler, devletin strateji belgesinde benimsediği çıkarlar ile çatıştıkları için tehdit olarak değerlendirilmektedirler. (Snow, 2016: 2). Dolayısıyla doğru ve tutarlı stratejileri belirleyebilmek çok önemlidir. Bu anlamda tarih boyunca strateji konusunda uzmanlaşmış kişiler stratejinin üç faktörünü ön plana çıkarmışlardır (Clausewitz, 1989). Vatandaş, ordu ve hükümet şeklinde ortaya koyulan bu üç faktörün başarıya ulaşmak adına dengede tutulması gerektiği söylenmektedir. Bu faktörler ABD dış politikasında ve güvenlik algısında da kendisine yer bulmuş ve bu stratejiler dış politikada geleneksel hale gelmiştir. Buna göre ABD için dört strateji geleneğinden söz edilebilir. Bunlar (Andrew ve Barry, 1996/1997);

1. İzolasyonculuk
2. Seçici angajman
3. İşbirlikçi güvenlik
4. Üstünlük

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

İzolasyonculuk, Amerikan anakarasının savunularak ABD ekonomisinin büyümesini amaçlayan bir anlayış olarak kendisini göstermektedir. Bu anlayış uluslararası krizlere müdahil olmak yerine bunu diğer aktörlerin üzerine yüklemek şeklinde yöntemleşir (Yalçın, 2015). Bu yönüyle baktığımızda Trump yönetiminin 2017 Belgesi'nde ortaya koyduğu anlayışın izolasyoncu olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Obama yönetimi de benimsenen amaçları bakımından izolasyoncu anlayışa pek uzak sayılmaz. ABD ekonomisinin büyümesini amaçlamak ve uluslararası krizlere müdahil olmaktan kaçınmak Obama izolasyonculuğu olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda Obama ve Trump yönetimlerinin bu konuda çok farklı olmadığı söylenebilir. İkinci strateji olan seçici angajman stratejisi sınırlandırma yöntemi ile güvenlik artırımını amaçlar (Lewis, 1982). Bu stratejiye göre ABD çok güçlüdür ancak kaynaklar sınırlıdır. Her iki dönemde de bu stratejinin benimsenmediğini söylemek mümkündür. Üçüncü strateji olan iş birlikçi güvenlik stratejisi ekonomik büyümeye odaklanmış ve bunun için uluslararası kurumlar ile iş birliği içinde olmanın önemi benimsenmiştir (Yalçın, 2015). Bu stratejinin Obama döneminde yayınlanan güvenlik belgelerine yansıdığı söylenebilir. Obama yönetimi ABD'nin güvenlik algısının merkezine ekonomik büyümeyi yerleştirirken uluslararası kurumlar ile iş birliği amacını benimsemiştir. Trump yönetimi ise Obama yönetimine benzer şekilde ABD ekonomisini güvenlik algısının ilk sırasına yerleştirirken yöntem bakımından farklı bir anlayış benimsemiştir. Trump döneminin ulusal güvenlik strateji belgesi ise iş birliği yerine mevcut ortaklıkların ABD'nin aleyhine olduğu vurgusunu yaparak rekabet kavramı üzerinden şekillenmiştir. Son strateji olan üstünlük stratejisi ise güç artırımını amaçlamış önleyici müdahaleler ile bunu gerçekleştirmeye odaklanmıştır. Bu stratejinin Obama ve Trump dönemlerinde benimsenmediği söylenebilir.

ABD, Obama ve Trump dönemlerini kapsayan on iki yıllık süreçte yayınlanan üç güvenlik belgesinde de (2010, 2015, 2017), ekonomik çıkarları ve ABD değerlerini korumayı stratejik amaç olarak benimsemiştir. Her iki dönemde de müdahaleci anlayış ABD ekonomisi için tehlike olarak görülmüş, bölgesel sorunlara ve çatışmalara doğrudan tek başına dahil olma tercih edilmemiştir. Obama yönetimi, Arap Baharı sürecinde bölgede yaşanan gelişmeleri takip ederek maliyetli politikalardan uzak durmayı temel hedef olarak belirlemiş ve Orta Doğu'da titiz bir anlayışla çok taraflı politikalar benimsemiştir. Trump yönetimi ise savunma stratejisini kurgularken dış dünyadan uzaklaşmayı tercih etmiştir. Bu dönemde Trump'ın şahsına münhasır kişiliği ve beraberinde sergilenen politikalarla birlikte ABD, uluslararası kurumlara sırtını dönerek gücünü pekiştirmeyi amaçlamıştır.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

6. SONUÇ

ABD güvenlik algısı 21. yüzyılın başından itibaren sert bir biçimde yeniden ele alındı ve bakıldığında Bush dönemi ABD'si politikalarından ve güvenlik kaygılarından taviz vermek istemeyen, ya bizimlesiniz ya da karşımızda mantığı ile hareket eden bir yapıdaydı. Bu süreçte ABD maliyetli müdahaleleri güvenliğinin sağlanması için elzem gördü. Obama dönemi ise selefine göre oldukça farklı dizayn edilmek isteniyordu. Bu durum güvenlik belgelerine yansıtıldı, söylemler ve eylemlerle desteklenilmesi amaçlandı. Müdahaleleri sorumluluk paylaşmak şeklinde gerçekleştirmek isteyen ABD bu süreçte ekonomik faktörlere daha fazla öncelik vermek istedi. Trump dönemi ise ekonomik kaygıların merkeze alındığı ve müdahalelerden kaçınma şeklinde politikaların olduğu bir süreçti. Genel anlamda bakıldığında ABD'nin son yirmi yıldaki askeri ve ekonomik politikaları güvenlik anlayışının şekillenmesinde en önemli faktörler olarak karşımıza çıktı.

Arap Baharı sürecinin iç savaşa dönüştüğü Libya, Suriye, Yemen ve yıllardır çözüm bekleyen diğer sorunlar, küresel ve bölgesel aktörlerin çıkarlarının çatıştığı alanlar haline dönüştü. Diplomatik çözüm yollarının birçok kez denendiği Libya sorununda Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Mısır, Suudi Arabistan ve Fransa gibi ülkelerin çıkarları doğrultusunda BM tarafından tanınan meşru hükümet karşısında Halife Hafter'in yanında yer aldı. ABD'nin de bu soruna yönelik ekonomik çıkarlarını da düşünerek petrol sahalarını kontrolü altında bulunduran Hafter'e karşı net bir tavır ortaya koymaması sorunun derinleşerek devam etmesine yol açtı. Suriye'de ise ABD'nin yürüttüğü politikalar, terör örgütleriyle birlikte hareket etmesi, Rusya, İran, İsrail ve Fransa gibi ülkelerin Suriye'de istikrarın sağlanmasına yönelik farklı politikaları ve çıkar çatışmaları bu sorunun da çözümden uzaklaşmasına sebep oldu. Obama ve Trump yönetimlerini kapsayan dönemde ABD, bölgesel sorunların çözümüne ilişkin etkin ve makul bir çözüm ortaya koymaktan uzak kaldı. Libya'da sergilenen politika ve sonrasında ülkenin yaşadığı ve yaşamaya devam ettiği kriz süreci içinden çıkılmaz bir hal alırken Suriye'de yaşanan durum da pek farklı olmadı.

Obama döneminde ortaya koyulan ilk ulusal güvenlik strateji belgesinde belirlenen tehdit unsurları ve bunlara yönelik mücadelede araç olarak kullanılacak politikalar, Bush döneminden oldukça daha genişti ve daha fazla konuya odaklanıyordu. Bu yönüyle Obama yönetiminin güvenlik algısının, Bush yönetiminde olduğu gibi sadece terör tehdidi üzerinden şekillenmeyip, iklim değişikliği ve nükleer silahlanma gibi küresel güvenliği tehdit eden konulara da odaklanması ve bu tehditler ile mücadelenin diğer aktörlerle iş birliği içinde sürdürülmesi amacı, önemli ve umut verici bir vizyon olarak karşımıza çıktı. Obama, selefî Bush'un politikalarını eleştirerek ABD'nin güvenliğinin sağlanması temeline ekonomiyi yerleştirdi. Bu temel, daha fazla iş birliği yeni ticari

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

ortaklıklara yol açmasının yanında müdahale gerektiren hassas çatışma bölgelerinde de sorumluk paylaşarak maliyeti azaltma amacı olarak ortaya çıktı. 2010 Belgesi'nin yayınlanmasından kısa bir süre sonra Libya'da ortaya çıkan durum ABD'nin müdahale etme isteğinin yanında bunu uluslararası aktörlerle birlikte yapmak için BM ve NATO'yu devreye sokma çabası uygulamaya bakıldığında sonuç verdi ve 2010 Belgesi'nin ortaya koyduğu sorumluluk paylaşma amacı Libya'da gerçekleştirilmiş oldu. Ancak müdahalenin sonuçlarına bakıldığında, ABD'nin, sorumluluk paylaşın veya paylaşmasın, müdahale etmesi, Libya örneğinde görüldüğü üzere çatışma bölgelerinde daha fazla silahlanma, terör örgütlerinin güç kazanması ve sonuç olarak sonu gelmeyen iç çatışmalara sebep oldu. Bu çatışmalar günümüze kadar ulaştı ve son bulması oldukça zor görünen krizler olarak uluslararası sistemde yerini aldı.

Trump döneminin tek belgesi olan 2017 Belgesi, Obama dönemi güvenlik strateji belgelerinden farklı olarak BM başta olmak üzere diğer uluslararası ve bölgesel kurumları görmezden gelerek veya varlığını eleştirerek, güç odaklı ve rekabetçi bir dış politika anlayışını benimsedi. Bu anlayış ABD'nin müttefiklerini dahi tedirgin eden bir durum ortaya çıkarmıştır. Trump yönetiminde ABD'nin diğer aktörlerin yanında zaman zaman müttefiklerini de hedef almaktan çekinmemesi, küresel anlamda sonuç doğurabilecek olaylarda tek başına ve dayatmacı bir anlayış sergilenmesi bu dönemde ciddi güvenlik krizlerine sebep olmuş ve zaman zaman ABD'nin yalnızlaşmasına yol açmıştır.

Trump döneminde yayınlanan 2017 Belgesi'nin, iki dönemde yayınlanan belgeler içinde en çok pragmatist belge olduğunu söylemek mümkündür. Göreve geldiği 2017 yılında küresel anlamda artış gösteren ırkçı politikalar Trump döneminde 'önce Amerika' sloganıyla 2017 Belgesi'nde yer almıştır. Bu anlayış ABD'nin daha fazla içe kapanmasına yol açtı ve ABD'nin çıkarları dayanak gösterilerek, bazı ülkelere yönelik seyahat kısıtlamaları, Meksika sınırına duvar örülmesi ve mevcut anlaşmalardan çekilmek suretiyle pratikte kendisini göstermiş oldu.

KAYNAKÇA

Andrew, L. ve Barry, R. (1996/1997) "Competing Visions for US Grand Strategy", International Security 21, no. 3, 5-53.

Ball, James (2012) "Obama issues Syria a 'red line' warning on chemical weapons", Washington Post, https://www.washingtonpost.com/world/national-security/obama-issues-syria-red-line-warning-on-chemical-weapons/2012/08/20/ba5d26ec-eaf7-11e1-b811-09036bcb182b_story.html (01.05.2021).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

- DOI:** 10.38120/banusad.1180923 BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22
- BBC (2011) ‘‘Obama: Libya’da yapılanlar rezilce’’,
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/02/110224_obama_libya_diplomacy.shtml
(22.04.2021).
- BBC (2016) ‘‘President Obama: Libya aftermath 'worst mistake' of presidency’’,
<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-36013703> (25.04.2021).
- BBC News Türkçe (2018) ‘‘ABD Suriye’den Çekiliyor, Sonuçları Ne Olur?’’,
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46628698> (26.04.2021).
- Clausewitz, C. (1989) ‘‘On War’’, Princeton University Press.
- Ermağın, İ. (2012) ‘‘Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Dış Politikası’’, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, 3(2), 21-35.
- Fabian, Jordan ve Kamisar, Ben (2017) ‘‘Trump Keeping 50 Obama Administration Officials’’, The Hill,
<https://thehill.com/homenews/administration/315049-trump-keeping-50-obama-administration-officials> (28.04.2021).
- Gerges, F. (2013) ‘‘The Obama Approach to the Middle East: the end of America’s moment’’, International Affairs, 89: 2, 299–323.
- Gezici, A. (2009) ‘‘Barack Obama Türkiye Konuşmaları’’, Karakutu Yayınları, İstanbul.
- Hammer, C. (2015) ‘‘American Pendulum: Recuring Debates in U.S. Grand Strategy’’, Cornell University.
- Hashemi, N. (2012) ‘‘The Arab Spring, U.S. Foreign Policy and Question of Democracy in The Middle East’’, Denver Journal of International Law and Policy, Vol. 41:1, 31-46.
- Hernandez, Michael (2016) ‘‘US: Trump Adamant That Obama Founded DAESH’’, Anadolu Ajansı,
<https://www.aa.com.tr/en/americas/us-trump-adamant-that-obama-founded-daesh/627080>
(24.04.2021).
- Kandemir, E. (2011) ‘‘ABD Başkanları G. W. Bush ve Barack Obama Dönemlerinde Yayımlanan Ulusal Güvenlik Stratejilerinde İttifak Söylemleri ve S.Walt’un İttifak Teorisi’’, Savunma Bilimleri Dergisi, 10 (2), 122-151.
- Kenasari, Bilal (2018) ‘‘Trump: Askerlerimizin Eve Dönme Zamanı Geldi.’’,
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/trump-askerlerimizin-eve-donme-zamani-geldi/1343677>
(30.04.2021).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1180923

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Kurt, V. (2019) ‘‘Trump ve Suriye Krizi’’, Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA).

Lewis, J. (1982) ‘‘Strategies of Containment: A Critical Appraisal of Postwar American National Security Policy’’, Oxford University Press, New York.

National Security Strategy of The United States of America, December 2017.
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>
(27.04.2021).

NSS, (2015) ‘‘National Security Strategy of The United States of America, February 2015’’,
<https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2015.pdf> (27.04.2021).

NSS, (2006) ‘‘National Security Strategy of the United States of America, March 2006’’,
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2006/> (24.04.2021).

NSS, (2010), ‘‘National Security Strategy of the United States of America, May 2010’’,
<https://www.hsdl.org/?view&did=24251> (25.04.2021).

NSS, (2002), ‘‘National Security Strategy of the United States of America, September 2002’’,
<https://2009-2017.state.gov/documents/organization/63562.pdf> (22.04.2021).

NATO (2011), NATO and Libya Operational Media Update,
https://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_10/20111024_111024-oup-update.pdf
(25.04.2021).

Özkan, Ö. (2021) ‘‘Arap Baharı ve Sonrasında ABD’nin Libya Politikası’’ LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (2), 170-189.

Robbins, J. (2011) ‘‘The Cost Of Overreaction, Michael, B. and Godges, J. P. (ed.)’’, The Long Shadow 9/11: America’s Response To Terrorism, Santa Monica: RAND Corporation.

Smith T. (2003) ‘‘National Security Liberalism and American Foreign Policy, American Democracy Promotion: Impulses’’, Strategies, and Impacts, Oxford University, Oxford.

Snow, D. (2016) ‘‘Thinking About National Security’’, Routledge.

Stimpson Study Group (2018) ‘‘Counterterrorism Spending, Protecting America While Promoting Efficiencies and Accountability’’, Stimpson.

Şeren, M. (2018) ‘‘ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi: Amerikan Savunması ve Caydırıcılığı’’, STM Thintech.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/*banusad.1180923*

BANÜSAD, 2023; 6(1), 1-22

Trifkovic, S. (2017) ‘‘Trump’s Foreign Policy a Victory for The Deep State, Politeia’’, Belgrad, Sayı 13, ss. 28-52.

Wadlow, J. (2018) ‘‘Dictators, Terrorists and Politics: American Foreign Policy Toward Libya in The Obama and Trump Administrations’’, Wesleyan University, The Honors College.

Wilson, Scott ve Wilson, Joby (2011) ‘‘Assad must go, Obama says Washington Post’’, https://www.washingtonpost.com/politics/assad-must-go-obama-says/2011/08/18/gIQAelheOJ_story.html (01.05.2021).

Woodward, B. (2018) ‘‘Fear: Trump in The White House’’, Simon & Schuster.

Yalçın, H. (2015) ‘‘Obama Stratejisi ve Orta Doğu’’, Akademik ORTA DOğU, Cilt 9, Sayı 2, ss. 55-74.

Yalçın, H. (2017) ‘‘Ulusal Güvenlik Stratejisi’’, SETA